

PETROLUL ROMÂNESC ÎNTRE INTERESELE ANGLO-AMERICANE ȘI CELE SOVIETICE 1944-1947

Lucian Spiridon, Mihai – Cristian Șelaru

Abstract

In this material we are willing to present the Romanian oil's role between 1944-1947. We'll put in evidence the negotiations between Romania and United State Nations (USA, England, URSS) showing how URSS imposed it's own opinions as part of the negotiations.

Another way of taking control on Romania 's crude-oil was also that of defeating the mixt society „Sovrompetrol” – soviets took over important quantities (of oil) with its help. The debates within The Peaces conferences in Paris and the Romanian oil's problem represent another subject in this material.

Anul 1944 a fost unul de importanță capitală pentru Europa, dar mai ales pentru România, care avea să suporte transformări majore la nivelul alianțelor politico-militare după actul de la 23 august 1944. Această situație se datora ca și-n perioada războiului, resurselor României, cât și poziției geopolitice a ei, mai ales în cadrul noului sistem de reșezare a marilor puteri prezentat de ruși prin care orice teritoriu ocupat de armatele Națiunilor Unite rămânea acestora și li se impunea regimul politic¹

Referitor la poziția geopolitică a României în anul 1944, istoricul și omul politic Gheorghe Brătianu făcea următoarea remarcă „Statul nostru este în atenția Estului și Vestului, Nordului și Sudului deopotrivă, și în tot timpul”² Analizând remarca lui Gheorghe Brătianu se observă că atât Germania, aproape învinsă, cât și statele din cadrul Națiunilor Unite, doreau ca România să rămână sau să treacă de partea uneia sau alteia.

Încă din primăvara-vara lui 1944 armatele sovietice înaintau spre teritoriul României. Înaintarea armatelor sovietice, cât și măsurile luate ulterior au avut la bază înțelegerile dintre anglo-americani și sovietici. În drumul lor spre Vestul Europei, armatele sovietice s-au dedat la jafuri, furturi și achiziționări masive neținând cont că România era stat aliat al Națiunilor Unite.

În momentul pătrunderii Armatei Roșii la finele celui de-al doilea război mondial, „în teritoriile nesovietice”³, arăta un martor, „...au rechiziționat și au trimis acasă tot ce au putut lua”⁴ alimente, utilaje industriale, în special, animale, cereale, vagoane de tren, locomotive, mașini. Această remarcă a populației civile a fost reflectată și de documentele comisiei de anchetă trimisă de S.U.A. și Angliei și

¹ În cadrul unei discuții cu Tito din primăvara lui 1945, Stalin referindu-se la sferele de influență afirmase că „spre deosebire de conflagrația din 1914-1918, situația se schimbese radical în sensul că acela care ocupă un teritoriu își impune și sistemul său social. Fiecare își impune sistemul său social acolo unde ajunge armata sa” (Gh. Buzatu, *România și Marile Puteri (1939-1947)*, Ed. Enciclopedică, București, 2003).

² Idem, *O istorie a petrolului românesc*, Ed. Enciclopedică, București, 1998, p. 409.

³ Constantin Hlihor, *Armata Roșie în România. adversar. aliat. ocupant (1940-1948)*, vol. I, Ed. Academiei de Înalte Studii Militare, București, 1996, p. 107.

⁴ Ibidem, p. 107.

condusă de Mark Eteridge, cât și de rapoartele primite de Marele Stat Major Român în care se arăta că „... în zonele ocupate de ruși se comit jafuri și violențe”⁵

Una din principalele zone ocupate de ruși la invazia în România, la fel cum procedase și Germania în 1940, a fost zona petroliferă, ocupată pe 28 august 1944, zonă râvnită atât de americani cât și de englezi. Aceștia din urmă alcătuiseră un memorandum, datat 29 aprilie 1944 și preluat de Foreign Office intitulat „Tendențele postbelice din politica externă sovietică ce afectează interesele britanice” arătând că „... Moscova nu va admite ca altcineva să folosească petrolul românesc pentru o agresiune împotriva U.R.S.S.”⁶, dorind „o participare la resursele de petrol ale României”⁷. Această dorință s-a legalizat la începutul lunii septembrie 1944, când s-a încheiat la Moscova, Convenția de armistițiu dintre România și Națiunile Unite.

Deși delegația română, condusă de Lucrețiu Pătrășcanu, plecase la Moscova încă din 29 august 1944, nu a fost primită la negocieri decât pe 10 septembrie '44. Trebuie menționat că, la început, rușii au refuzat cererea englezilor, din 28 august 1944, ca armistițiul să fie încheiat de o „Comisie de Control Interaliată din care să facă parte și englezii”⁸, ulterior acceptând propunerea, dar solicitând în cadrul negocierilor rolul principal. Alături de Pătrășcanu, din delegația română, au făcut parte generalul Dimitrie Dămăceanu, Barbu Știrbei, Gheorghe Pop și Constantin Vișoianu. Delegația aliaților era alcătuită din Molotov, Vășinski, comisarii adjuncți Mamiski și Maiski, generalul Vinogeadov și amiralul Bogdenko(U.R.S.S.), ambasadorul Angliei la Moscova – sir Archibald Kerr și ambasadorul S.U.A. – Averell Harriman. Negocierile au durat doar două zile până pe 12 septembrie 1944, sovieticii impunând delegației române actul Convenției de Armistițiu. Convenția cuprindea 20 de articole, cele mai importante fiind articolele 10, 11 și 12 care făceau referire la despăgubiri.

Din cele 20 de articole, 6 priveau strict despăgubirile economice pe care România trebuia să le plătească U.R.S.S. Prin articolul 12 se înființa Comisia Aliată de Control, controlată de sovietici și care avea rolul de a „lua asupra sa, până la încheierea păcii, reglementarea și controlul executării prezentelor condițiuni, sub conducerea generală și ordinele Înaltului Comandament Aliat lucrând în numele Puterilor Aliate”⁹.

Convenția conținea și precizarea că România „a început lupta împotriva Germaniei din 24 august 1944”¹⁰.

În cadrul aceleiași Convenții se prevedea inițial ca România să plătească despăgubiri U.R.S.S.-ului în valoare de 2 miliarde de dolari, fără a lua în calcul rechizițiile făcute până la acea dată de sovietici.

Prin politica impusă, U.R.S.S. urmărea ca România să nu aibă forța economică internă necesară refacerii după război și „... să nu aibă relații economice cu alte state, altele decât U.R.S.S.”¹¹

⁵ Ibidem, p. 108

⁶ Ibidem

⁷ Gavriil Preda, *Importanța strategică a petrolului românesc 1939-1947*, Ed. Print Euro, Ploiești, 2001. p. 289.

⁸ Paul Quinlan, *Ciocnirea deasupra României. Politica anglo-americană față de România 1938-1947*, traducere de Gh. Onișoru, Centrul de Studii Românești, Ed. Fundația Culturală Română, Iași, 1995, p. 102

⁹ Florian Banu, *Asalt asupra economiei românești de la Solagra la Sovrom 1936-1956*, Ed. Nemira, București, 2004, p. 60.

¹⁰ Ibidem, p. 46.

După alte negocieri în care reprezentantul României, Ion Christu, arăta că bugetul țării nu putea depăși 600 de milioane de dolari, s-a decis ca suma despăgubirilor să fie redusă la 300 milioane de dolari, plătibili în 6 ani. Sovieticii, prin manevre economice, au luat din România despăgubiri ce valorau cu mult peste suma impusă.

Folosindu-se de presă, sovieticii au ținut să arate că armistițiul era „foarte avantajos” pentru România. În ziarul partidului *Pravda* din 14 septembrie 1944 se arăta că „... condițiile armistițiului cu România sunt juste...prin aceste condiții, țările învingătoare (n.n. citește U.R.S.S) au deschis țării învinse drumul pentru restabilirea independenței și suveranității”¹². Nu de aceeași părere erau și americanii care, prin ambasadorul lor la Moscova, Harriman, într-o scrisoare trimisă la Washington, datată 15 septembrie 1944, arăta că, termenii armistițiului dau comandamentului rus „... controlul absolut nelimitat asupra vieții economice a României”¹³.

Convenția de armistițiu a fost analizată în cadrul ședinței de guvern din 15-16 septembrie 1944, arătându-se, printre altele, că România, pe lângă resursele materiale date U.R.S.S (petrol, vagoane, lemne, cereale) trebuia să participe cu 12 divizii în lupta contra Germaniei. Această prevedere a convenției s-a finalizat prin încheierea în 25 septembrie 1944 a unei înțelegeri între Marele Stat Major Român și Comisia Aliată de control prin care se prevedea ca în cadrul celor 12 divizii să fie incluse „...și trupe aeronautice”¹⁴.

Pentru punerea în practică a celor consemnate în Convenția de Armistițiu, guvernul român a înființat o comisie de aplicare a tratatului de pace, alcătuită din 5-6 membri și un președinte, comisie care putea fi subordonată Ministerului Afacerilor Externe sau Ministerului Economiei. Comisia s-a înființat prin decretul lege nr. 527 din 24 octombrie 1944 fiind condusă de Ion Christu, ulterior de Savel Rădulescu și Mihail Ghelmengeanu. O primă solicitare, după înființarea comisiei, a avut loc chiar în 24 octombrie 1944, când prin intermediul generalului Vinogradov s-a cerut ministrului de externe român, Grigore Niculescu Buzești, petrol, cherestea, locomotive, vagoane, vase fluviale”¹⁵.

În plină desfășurare a războiului contra Germaniei, petrolul era principala solicitare a sovieticilor. În paralel cu solicitările oficiale, continuau rechizițiile forțate cu premedie utilaj petrolier. Din această cauză în 3 noiembrie 1944, reprezentanții Angliei și S.U.A., Arthur-Clark-Kerr și George Kennan, la Moscova, înaintau un protest către Vâșinski, adjunctul ministrului de externe, prin care arătau că utilajul petrolier confiscat era „proprietatea companiilor anglo-americane din România”¹⁶.

În răspunsul dat reprezentanților Angliei și S.U.A., Vâșinski afirma că bunurile preluate erau germane și că U.R.S.S. „... nu intenționa să se atingă de nimic

¹¹ Gavril Preda, *op. cit.*, p. 294.

¹² Florian Banu, *op. cit.*, p. 61.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ *România și armistițiul cu Națiunile Unite. Documente*, vol. II, coord. Marius Radu Mocanu, București, 1995, documentul 3, p. 60 (în continuare se va cita România și armistițiul).

¹⁵ *Ibidem*, documentul 12, p. 81.

¹⁶ Gavril Preda, *op. cit.*, p. 297.

din ceea ce a aparținut companiilor engleze și americane”¹⁷. A doua zi, pe 4 noiembrie 1944 Clark-Kerr anunța S.U.A. de răspunsul primit din partea U.R.S.S.

Poate pentru a stopa elanul reprezentantului Angliei în U.R.S.S., cât și urmare a înțelegerilor cu Stalin, în aceeași zi primul ministru englez Churchill arăta într-o scrisoare trimisă lui Kerr că „... noi avem doar 10% interes în România și suntem mai mult spectatori”¹⁸, în schimbul influenței Angliei în Grecia și zona Mediteranei.

Intuind atitudinea sovieticilor în planul rechizițiilor din industria petrolieră, în 8 noiembrie 1944, Foreign Office solicita reprezentantului ei la București, Le Rougetel, să se opună rechizițiilor sovietice „de utilaj petrolier de la companiile anglo-americane”¹⁹, cât și a înlăturării salariilor de alte naționalități din cadrul companiilor petroliere.

În 17 noiembrie 1944 sovieticii blochează consumul intern de petrol direcționându-l spre front și export. Pentru a putea furniza produse petroliere necesare consumului intern, companiile trebuiau să obțină acordul Comandamentului Militar Sovietic, cel mai reprezentativ fiind cel al societății Astra Română. Aceeași companie trebuia să accepte înființarea în luna decembrie 1944 a unui „birou pentru relațiile cu armata rusă”²⁰. Se poate afirma că prin intermediul unor astfel de birouri, reprezentanții armatei sovietice puteau controla producția de petrol a companiilor. Trebuie menționat faptul că Astra Română avea o reprezentare de peste 24% ca pondere în cadrul industriei petroliere din România, fiind controlată pe toată perioada războiului de englezi și americani.

Generalul Susaikov, președintele Comisiei aliate de control preciza în 22 noiembrie 1944 că din cele 300 milioane de dolari datorati de România, jumătate trebuia să fie acoperită prin livrarea de produse petroliere.

Burton Bery, reprezentantul S.U.A. în România aducea la cunoștință secretarului de stat american Cordell Hull, în data de 23 noiembrie 1944, că partea sovietică, prin Vâșinski, susținea că toate utilajele petroliere rechiziționate din România erau în plus, utilaje ce au fost puse în funcțiune la Baku și Maikop pentru a crește cantitatea de petrol necesară frontului, și nu produsese perturbări în industria extractivă din țară, afirmație în total dezacord cu realitatea.

Rechizițiile efectuate de sovietici erau evaluate la prețul anului 1938 pentru a lua în valoare stabilită cât mai multe produse.

Referitor la modul de aplicare a articolelor din Convenția de Armistițiu, s-au trimis proteste Moscovei și de către Iuliu Maniu și Dinu Brătianu, acesta din urmă arătând lui Vâșinski, într-un memoriu datat 27 noiembrie 1941, că datorită sustragerii țevelor necesare industriei petroliere se putea ajunge „ca perspectivele acestei industrii esențială, totuși să fie precară”²¹.

Asupra subiectului legat de rechizițiile efectuate, partea sovietică a revenit în data de 1 decembrie 1944, printr-o scrisoare oficială, trimisă lui Kennan, în care se

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ Valeriu Florin Dobrinescu, *România și organizarea postbelică a lumii 1944-1947*, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1988, p. 61.

¹⁹ 23 august. *Documente*, vol. III, coord. Vasile Arimia, Mircea Mușat ș.a., Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1985, documentul 988, p. 239.

²⁰ Constantin Dobrescu, *Istoricul societății Astra Română (1880-1948)*, Ed. Scrisul Prahovean, Cerașu, 2002.

²¹ *România și armistițiul*, documentul 24, p. 118.

arăta că, utilajele confiscate sunt „... capturi și cad sub incidența articolului 7 al acordului de armistițiu cu România din 12 septembrie 1944”²² În acea scrisoare se mai arăta că se hotărâse să se lase, inclusiv firmelor americane, utilaj suficient pentru funcționare corectă a industriei extractive, mai ales că acele cantități de petrol erau folosite pentru susținerea războiului contra Germaniei.

Într-un raport al O.S.S., la București, data 16 decembrie 1944, erau prezentate rechizițiile de utilaj petrolier ce aparținuse anglo-americanilor, cu mențiunea că, datorită pierderilor suferite și din cauza companiei din est a Germaniei, Rusia era slab dotată cu echipament putând astfel intra în posesia celui de la Ploiești.

Pentru a avea evidența bunurilor rechiziționate, la 1 decembrie 1944, a înființat Comisariatul General pentru conservarea, controlul, administrarea și lichidarea întreprinderilor și bunurilor, mai ales a celor cu capital inamic (german, anglo-american) mai mare de 20%. Comisariatul a funcționat până pe 10 februarie 1945 când a fost înlocuit cu Casa de Administrare și Supraveghere a Bunurilor Inamice.

În intervalul 12 septembrie-31 decembrie 1944, U.R.S.S. a preluat, ... 749.086 t produse petroliere din care, 487.538 t în contul articolului 11, 198.680 t conform articolului 10 și 132.872 t fără forme”²³ pentru Armata Roșie.

Între 26 septembrie 1944 – 10 ianuarie 1945, sovieticii au rechiziționat 2.000 vagoane de utilaj petrolier de la 10 societăți, constând în: material tubular, tuburi de instalație și prăjini de foraj, ceea ce reprezenta 59% din totalul materialului de extracție al tuturor societăților din România, ducând la accentuarea crizei în industria petrolieră.

La începutul anului 1945 economia românească a cunoscut o nouă criză provocată de lipsa căilor de transport care fuseseră preluate de Comisia Aliată de control, societățile de profil folosind doar 179 vagoane pentru transportul utilajelor petroliere între septembrie 1944 – februarie 1945, față de 2.122 vagoane între septembrie 1943 și februarie 1944.

În prima jumătate a lunii ianuarie 1945 (16 ianuarie), la Moscova se încheie o convenție între România și U.R.S.S. care avea ca scop „... să compenseze daunele provocate de România U.R.S.S.-ului”²⁴ prin livrarea de mărfuri diferite.

Actul semnat la Moscova se numea Convenția între guvernul U.R.S.S. și guvernul român asupra mărfurilor pe care România urma să le livreze, în compensarea daunelor cauzate de România U.R.S.S.-ului, prin operațiunile militare și ocuparea teritoriului sovietic. Documentul a fost semnat de Nicolae Rădescu – prim ministrul, Constantin Vișoianu – ministrul de externe, Aurel Leucuția – ministrul economiei naționale și Savel Rădulescu – președintele Comisiei Române pentru Aplicarea Armistițiului. Partea sovietică a fost reprezentată de mareșalul Rodion Malinovski – comandantul frontului II ucrainean.

În baza acestei convenții, U.R.S.S. a înființat o Direcție a livrărilor din România, a cărei personal beneficia de imunitate, cifru personal și curier diplomatic. Pe baza Convenției din ianuarie 1945 s-au livrat către U.R.S.S. pe lângă cereale, vite,

²² Gavril Preda, *op. cit.*, p. 297.

²³ *Ibidem*, p. 303.

²⁴ Dinu C. Giurescu, *Guvernarea Nicolae Rădescu*, Ed. All, București, 1944, p. 94.

lemn și cantități de petrol, în valoare de 14.909.521 dolari”²⁵ În convenție era stipulat ca România să dea diferite produse până la valoarea de 50 milioane dolari anual. Dacă un produs solicitat nu era livrat la termenul cerut, românii erau penalizați cu 5% din valoarea produsului respectiv. Încă din 16 ianuarie 1945, Savel Rădulescu, președintele Comisiei Române pentru Aplicarea Armistițiului, într-un material înaintat Comisiei Aliate de Control, arăta că „referitor la cantitățile de petrol care trebuiau date U.R.S.S.-ului, experții români afirmău că acele cantități nu puteau fi livrate la timp datorită secătuirii puțurilor petroliere”²⁶ Pentru respectarea graficului privind solicitările părții sovietice, în 20 ianuarie 1945, Comisia Română pentru Aplicarea Armistițiului solicita Comisiei Aliate de Control restituirea materialului extractiv rechiziționat, fără de care nu puteau respecta termenele. Sovieticii interzisera României și cumpărarea de materiale de forare din S.U.A., Elveția, Anglia. Pe parcursul anului 1945 Asociația Industriașilor de Petrol din România, în rapoartele întocmite, arăta că pe lângă „necesitatea înlocuirii echipamentului având o stare de uzură avansată”²⁷ mai trebuiau cumpărate alte 50.000 t utilaje.

Pentru a se informa despre rechiziționările efectuate de sovietici, au venit în România doi reprezentanți ai S.U.A.: geologul Walters și colonelul Wilcox. Aceștia au discutat cu reprezentantul militar S.U.A. în România, Schuyler, în 17 februarie 1945. În discuțiile avute și-au exprimat îngrijorarea față de situația industriei petroliere din România căreia rușii au luat atât de multe mașini și utilaje de la societățile petroliere încât producția anului următor va fi mult redusă”²⁸ Îngrijorarea exprimată se datora deținerii mai multor companii de profil care nu-și puteau desfășura normal activitatea fiind amenințate chiar cu dispariția, ceea ce sovieticii de fapt urmăreau.

Pe parcursul anilor 1944-1945, sovieticii, în colaborarea cu guvernul român au construit mai multe conducte de petrol prin care se transporta rapid petrolul luat din România. O astfel de conductă a fost pe direcția Făurei – Brăila – Galați, conectată la conducta principală Ploiești – Teleajen – Buzău – Făurei – Constanța. Prin aceste conducte și portul Constanța s-au transportat în U.R.S.S. peste 650.000 t petrol/anual.

Sovieticii n-au permis României să vândă petrol altor țări (în mod) direct, ci prin intermediul lor, pentru a se asigura că nu vor fi afectate cantitățile cerute prin Convenția de Armistițiu.

Pe parcursul lunii aprilie 1945 societatea petrolieră Româno-Americană, una dintre cele mai importante societăți, alături de Astra Română, a încercat să crească producția de petrol, deși utilajele de care dispunea erau învechite și uzate. Deși societatea amintită livrase, încă din septembrie 1944, cantitățile fixate, sovieticii pentru a frâna dezvoltarea societății au solicitat mărirea cotei impuse, ca apoi, la 21 mai 1945 să oblige societatea să renunțe la mai multe vagoane cisternă în contul rechizițiilor.

²⁵ *România. Viața politică în documente 1945*. coord. Ioan Scurtu, București, 1994, documentul 64, p. 273.

²⁶ *România și armistițiul*, vol. II, documentul 41, p. 168.

²⁷ Gavril Preda, *op.cit.*, p.296.

²⁸ C.V.R. Schuyler. *Misiune dificilă. Jurnal (28 ianuarie 1945 - 20 septembrie 1946)*. Cuvânt înainte de general de corp de armată Dumitru Cioflină. Ediție îngrijită de locotenent colonel Alexandru Oșca și locotenent colonel Mircea Chirîtoiu. Autorii notelor locotenent colonel Eftimie Ardeleanu, Mircea Chirîtoiu. Alexandru Oșca, maior Vasile Popa. Traducere Sorana Georgescu Gorjan și Alina Petricel, Ed. Enciclopedică, București, 1997, p. 34.

La sfârșitul lunii aprilie și începutul lunii mai 1945 Schuyler a avut mai multe întâlniri cu reprezentanți ai Comisiei Petrolului din armata și marina americană și cu experți din Departamentul de Stat, în care și-au exprimat îngrijorările cu privire la imixtiunea sovieticilor și a guvernului român în industria petrolului, cât și posibilitatea înființării unei companii monopol urmare a două convenții dintre U.R.S.S. și România, din mai 1945 prin care partea sovietică solicita participarea masivă în economia românească, în special în industria petrolului unde dorea să dețină monopolul în prospecțiuni, explorări, exploatare. În una din convenții era prevăzută „înființarea unei societăți mixte la care vor fi invitate și societățile particulare românești”²⁹ Participarea României în cadrul noii societăți consta în prospecțiuni pe terenuri libere și 50% din redevențele produselor brute.

Datorită secetei prelungite partea română a solicitat în lunile august și septembrie, ca valoarea produselor agricole ce erau stabilite să fie echivalată în petrol. Urmare a solicitării guvernului României, în 11 septembrie 1945, s-a semnat la Moscova o convenție prin care se hotăra ca în primul an al livrărilor (septembrie 1944-septembrie 1945), datorită secetei, cantitățile de cereale să fie înlocuite cu petrol.

La începutul lunii octombrie 1945, guvernul român înființa Oficiul pentru Coordonarea, Finanțarea și Comercializarea producției de ștei pentru cei care nu aveau rafinării. Acest organism și Oficiul pentru Livrarea Produselor Petroliere au reprezentat instituțiile prin care s-a făcut plata despăgubirilor de război.

Pe parcursul anului 1945 dintr-un total de 4.700.000 t petrol extras, circa 3.142.214 t au fost trimise în U.R.S.S. restul fiind folosit pe plan intern.

În anul 1946 Sovrompetrolul și-a consolidat poziția în industria prelucrării petrolului din România, ajungând să facă exploatare ale biturilor lichide având chiar exclusivitate în pofida prezentării mai multor oferte. Asemenea atitudine a nemulțumit pe reprezentanții S.U.A. în România, cât și Departamentul de Stat S.U.A., care la 1 februarie 1946 arătau că societatea Sovrompetrol era „... favorizată de statul român, companiile americane de petrol fiind dezavantajate de stat”³⁰ Trebuie menționat și faptul că în anul 1946 producția de ștei brut a scăzut la 4.232.000 t, jumătate din cantitate fiind luată de U.R.S.S., unul din mijloace fiind societatea Sovrompetrol.

La Conferința de pace de la Paris din anul 1946 problema plății despăgubirilor de război ale României către U.R.S.S. a reprezentat unul din subiectele importante. Problema petrolului s-a dezbătut în Comisia Economică pentru Balcani și Finlanda. În cadrul conferinței, Anglia propunea, în 5 septembrie 1946, anexa 4 D, care prevedea despăgubirile ce trebuie să le dea statul român companiilor anglo-americane de petrol care funcționaseră pe teritoriul României, text regăsit în articolele 23 și 24 din Tratatul de Pace.

Pe durata Conferinței de pace de la Paris, emigrația românească a întocmit mai multe memorii în care a prezentat situația exactă din România cerând marilor puteri să modifice unele articole din tratat. Un astfel de memoriu a fost înaintat de către Grigore Gafencu, în octombrie 1946, participanților la conferință, arătând că prin măsurile

²⁹ Florian Banu, *op. cit.*, p. 127.

³⁰ C. V. R. Schuyler, *op. cit.*, p.293.

luate de U.R.S.S. în plan economic România era izolată de restul economiilor din lume.

În februarie 1947, Gheorghe Tătărăscu arăta într-un memoriu trimis participanților la conferință că, în tratatul cu România se șterseseră datoriile acumulate de Germania până în 1944 către România și în același timp se accepta să impună României plata datoriilor Germaniei către ea, în valoare de 1.100.000.000 dolari, România pierzând astfel de două ori. Tratatul prevedea și achitarea sumei de 300 milioane dolari la valoarea anului 1938, deși delegația României a dovedit că achitase suma impusă. În tratat era stipulat și livrarea către U.R.S.S. a „șase vagoane de aur”³¹

În proiectul de tratat cu România, apoi în forma lui finală din 1947, redactat în cadrul Conferinței de pace de la Paris se prevedea ca România „... să restituie toate bunurile, drepturile și interesele Națiunilor Unite așa cum erau ele până la 1 septembrie 1939”³²

În intervalul 12 septembrie 1944 – 31 martie 1947 România a dat U.R.S.S.-ului, 5.772.409 t petrol, mai mult decât Germaniei în intervalul 1940-1944.

România a reprezentat pentru U.R.S.S., atât pe parcursul celui de-al doilea război mondial, cât și după, țara cu o poziție chiar în zona Balcanilor și cu resurse naturale foarte mari.

Prin tratatul de Pace de la Paris, U.R.S.S. și-a legitimat pe plan internațional poziția în economia României, în principal în industria petrolieră. Evoluția economică a României a fost grav afectată pentru multe decenii, aceasta datorându-se și dezinteresului manifestat de marile puteri la nivel economic, politic și diplomatic.

³¹ *România în anticamera Conferinței de pace de la Paris*. Documente, București, 1944, documentul 50, p. 316.

³² *România. Viața politică în documente 1947*, coord. Ioan Scurtu, București, 1994, documentul 9, p. 96.